СЕКЦІЯ 1

SECTION 1

ЕКОНОМІЧНА ТЕОРІЯ ТА ІСТОРІЯ ЕКОНОМІЧНОЇ ДУМКИ ECONOMIC THEORY AND HISTORY OF ECONOMIC THOUGHT

УДК 334.723

Рибак Н. О.
канд. екон. наук, доц.,
доцент кафедри економіки та економічної теорії,
Білоцерківський національний аграрний університет

ВЕНЧУРНИЙ БІНЕС: ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ

Розвиток ринкової економіки, підтримка підприємництва вимагають прискореного створення ефективної організаційної форми, здатної активізувати структурну перебудову національної економіки, надати широку свободу вибору і додаткові робочі місця, забезпечити швидку окупність витрат, оперативно реагувати на зміну ринкової кон'юнктури і споживчого попиту.

Аналіз господарської практики показує, що при всій специфіці приватного підприємництва, існує цілий ряд виробничо-технічних, науково-технічних, організаційних. соціальних і економічних чинників, що визначають ефективність функціонування підприємництва.

Розвиток і досягнення цілей підприємництва передбачає наявність і дотримання визначених умов, серед яких необхідно виділити господарський ризик і відповідальність.

В умовах ринкової кон'юнктури, при самих вивірених розрахунках залишається певна частка невизначеності і ризику. Жодну форму підприємництва не можна вважати повністю застрахованою від невдач, провалів і збитків.

Серед різних видів ризику необхідно виділити венчурний ризик. В нашій економіці венчурний бізнес знаходиться на стадії якщо не зародження, то дуже раннього розвитку. Однак, в розвинених країнах світу із цим поняттям зв'язують нові форми економічного зростання, відродження особистої ініціативи і підприємливості, державного стимулювання комерційного ризику і тим самим, поступове централізоване впровадження у всі сфери економіки принципово нових структур, що дозволяють цим країнам успішно розвиватися і утримувати позиції економічних лідерів в XXI столітті.

Під венчурним підприємництвом розуміють економічну діяльність, що спеціалізується на здійсненні принципово нових ідей, які втілюються в «ризикованих проектах» з метою отримання прибутку, підприємницького і засновницького доходу. На відміну від інших форм, венчурне підприємництво пов'язано з більшим ступенем невизначеності отримання прибутку.

Принципи венчурного капіталу були визначені Т. Перкінсом, Юд. Клейнером, Ф. Кофільдом та ін. в 50 – 60 роках XX століття і зберігаються незмінними практично до теперішнього часу. Складовими елементами венчурного підприємництва є: венчур, венчурний капітал і система державної підтримки венчурного підприємництва.

Венчур – фірма, яка займається НДДКР і здійснює «ризиковий проект» нововведення.

Венчурний капітал – це інвестиції в формі матеріальних затрат в «ризикові» проекти, які зв'язані з розробкою і освоєнням нових технологій або продукції.

Систему державної підтримки венчурного підприємництва утворюють спеціальні державні інститути, функціями яких є фінансова і законодавча допомога венчурним фірмам, стимулювання їх розвитку, забезпечення замовленнями, а також інша фактична і консультаційна допомога по організації і управлінню їх діяльності.

Розвиток венчурного підприємництва пояснюється рядом факторів. Так, в кінці XX століття в економіці розвинених країн відбувається нагромадження капіталу в умовах зниження інтенсивності інвестиційних процесів, що, в свою чергу, призвело до виникнення резерву відносно вільних грошових коштів. В цьому ж напрямку діяв і фактор скорочення норми прибутку, що змусило суб'єкта інвестицій шукати і відкривати нові сфери вкладення капіталу, в тому числі і в нові наукомісткі галузі, де прибуток значно більший, але великий і ризик вкладення фінансових ресурсів. Крім того, розвитку венчурного підприємництва сприяло ще й те, що в даний період сформувався потужний заділ технологічно перспективних, але нереалізованих науковий відкриттів і винаходів.

В розвитку венчурного підприємництва можна виділити три етапи. Перший період становить 50 – 60-і роки 20 століття, коли виникла велика кількість фірм, що спеціалізувалися на виробництві різних видів електронної техніки або використання унікальних винаходів («Ксерокс», «Поляроїд» та ін.) Другий етап охоплює 70-і роки 20 століття. Особливістю даного періоду є значне скорочення фінансових можливостей венчурного підприємництва в результаті дії несприятливої політики оподаткування. Проте в цей період багато хто з венчурних фірм, які знайшли фінансову підтримку, досягли значних економічних результатів за допомогою випуску принципово нових продуктів. Третій етап венчурного підприємництва почався на початку 80-х років минулого століття в зв'язку із зміною державної політики оподаткування малих наукомістких фірм в США.

У Західній Європі венчурний бізнес почав активно розвиватися на початку 80-х років XX ст. Використання попереднього досвіду розвитку венчурного бізнесу в США дозволило європейським компаніям уникнути значних помилок і адаптувати до нових умов відпрацьовані фінансові та управлінські технології.

Порівняльний аналіз цільового спрямування венчурних інвестицій у загальному обсязі європейських прямих інвестицій показав, що вкладення в ранні стадії становлять 7,4 проти 5,7 % у США, у стадію розширення – 35 проти 8,6 %, у пізні стадії – 8 проти 4,4 %. Таким чином, європейський венчурний бізнес навіть більшою мірою, ніж американський, орієнтований на реальну підтримку й розвиток середніх та малих підприємств, особливо на стадії розширення [1, с. 133].

В кінці 80-х років минулого століття почали здійснюватися і розвиватися міжнародні фонди сприяння венчурному підприємництву. Була створена Європейська асоціація ризикового капіталу (ЕАРК), що об'єднала понад 100 членів з 10 країн-членів і семи країн-спостерігачів. ЕАРК здійснює свою діяльно основі міжнародної програми «Схема фінансування нововведень», яка спрямована на надання підтримки міжнародним проектам з високим ступенем ризику. В даний час в західній економіці венчурне підприємництво розвивається досить ефективно.

Багато країн побудували ефективний механізм співпраці держави з приватним сектором шляхом: створення повністю підпорядкованого державі фонду для прямого фінансування невеликих компаній (Фінляндія); створення «фонду фондів» для інвестування в окремі венчурні фонди (Бельгія); розробки схем державного фінансування малих фірм, що роблять інноваційні продукти чи послуги, разом з компаніями приватного сектора, яким гарантується повернення частини позики (Німеччина).

Серед інших способів державної підтримки можна виділити: прямі державні інвестиції в малі підприємства; формування мережі «інститутів розвитку»; співфінансування при управлінні проектами; надання податкових пільг і преференцій; держава виступає гарантом; позики під низькі відсотки; інвестування у зарубіжні венчурні фонди [2, с. 58].

З метою розвитку венчурного підприємництва в нашій країні необхідно вирішити кілька ключових проблем: сформувати в національній економіці розвинену ринкову інфраструктуру; створити умови для конкурентного економічного середовища; ініціювати роботу громадських фондів і державних структур підтримки венчурного бізнесу; створити сприятливу обстановку ставлення суспільства до інтелектуальної діяльності та підприємливості; розробити ефективний правовий механізм захисту різних суб'єктів інтелектуальної власності. Вирішення цих і цілого ряду пов'язаних з ними проблем дає можливість підвищити ефективність діяльності різних сфер економіки і наблизити її структуру до європейських ринків.

Список літератури

1. Тараненко І. В., Назаренко К. В. Світовий досвід венчурної діяльності та проблеми венчурного фінансування в Україні. *Академічний огляд*. 2011. № 1 (34). С. 133. URL: http://acadrev.duan.edu.ua/images/PDF/2011/1/19.pdf.

2. Шилепницький П. І., Галушка М. Є. Перспективи розвитку венчурної індустрії в Україні. *Інвестиції: практика та досвід*. 2017. № 1. С. 55 – 58.

УДК 330

Хорошилова М. К.
здобувач вищої освіти факультету економіки і права,
Київський національний лінгвістичний університет,
Данченко Л. Г.
канд. екон. наук,
доцент кафедри менеджменту і маркетингу,
Київський національний лінгвістичний університет

СУТНІСТЬ ІНФРАСТРУКТУРИ ТОВАРНОГО РИНКУ ЯК ЕКОНОМІЧНОЇ КАТЕГОРІЇ

Ефективне функціонування сучасного ринку значною мірою залежить від постійно відтвореного ринкового середовища, причому його важливим елементом є інфраструктура.

Поняття «інфраструктура» можна розглядати у широкому сенсі. Слід зазначити, що даний термін походить від латинських слів «infra» – «нижче»,